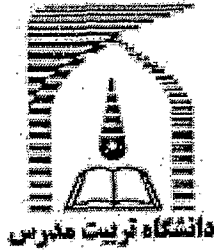

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

رساله دوره دکتری جامعه‌شناسی سیاسی

بررسی تطبیقی - کمی عوامل موثر بر بروز تضادهای قومی در دولت-ملت‌های
چندقومی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹

سلیمان پاکسرشت

استاد راهنما

دکتر علی محمد حاضری

استادان مشاور

دکتر مسعود چلبی

دکتر حمیدرضا جلالی‌پور

۱ / ۴ / ۱۳۸۸

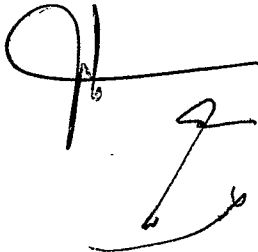
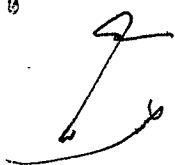
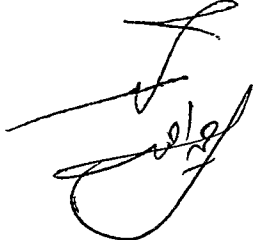

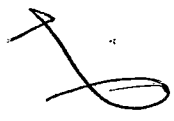

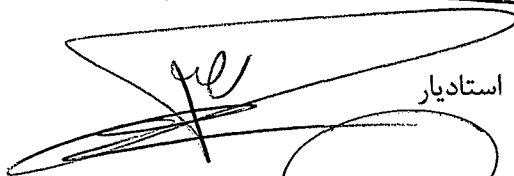
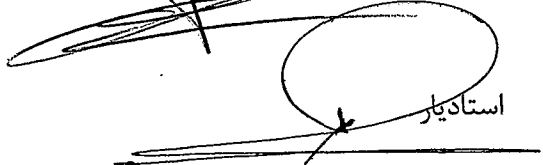
تیرماه ۱۳۸۷

کتابخانه مرکزی
فصل ۱۳۸۷

۱۱۴۶۱۷

تاییدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از رساله دکتری

اعضای هیات داوران نسخه نهایی رساله آقای سلیمان پاکسرشت تحت عنوان "بررسی تطبیقی-کمی عوامل موثر بر بروز تضادهای قومی در دولت‌ملتهای چندقومی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹"، را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه دکتری پیشنهاد می‌کنند.

امضاء	رتبه	نام و نام خانوادگی	اعضای هیات داوران
	استادیار	دکتر علی محمد حاضری	۱- استاد راهنما
	استاد	دکتر مسعود چلبی	۲- استاد مشاور
	دانشیار	دکتر حمیدرضا جلایی‌پور	۳- استاد مشاور
	استاد	دکتر حمید احمدی	۴- استاد ناظر
	دانشیار	دکتر سعید معیدفر	۵- استاد ناظر
	استادیار	دکتر علی ساعی	۶- استاد ناظر
	استادیار	دکتر احمد رضایی	۷- استاد ناظر
	استادیار	دکتر علی ساعی	۸- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی

آیین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی

دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست های دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهشهای علمی که تحت عناوین پایان نامه ها، رساله و طرحهای تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان نامه / رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق مادی و معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان نامه / رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تأیید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجوی مسئول علمی مستخرج از پایان نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان نامه / رساله نیز منتشر می شود باید نام دانشگاه درج شود.

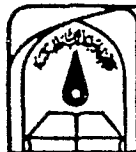
ماده ۳- انتشار کتاب و یا نرم افزار و یا آثار ویژه حاصل از نتایج پایان نامه / رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره ملی، منطقه ای و بین المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان نامه / رساله

و تمامی طرح های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین نامه در ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تأیید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم الاجرا است.

بسمه تعالی

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

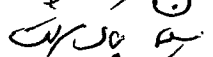
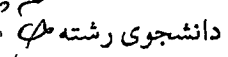

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:
«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری نگارنده در رشته است
که در سال در دانشکده دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم / جناب آقای دکتر ، مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر ، مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر از آن دفاع شده است.»

ماده ۳ به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵ دانشجوی تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶ اینجانب دانشجوی رشته مقطع تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا:

۱۳۸۸، ۳، ۱۳

۵

تقدیم به

فرزندم کیهان و دنیای شیرین او

قدردانی

در مدت زمان بیش از سه سالی که به نگارش این رساله گذشت، از همدلی، لطف، همکاری و مشاوره افراد بسیاری بهره برده‌ام. همسرم با امید و شکیبایی غیرقابل‌وصفی، موجب شد تا تاثیر رویداد ناگوار بیماری فرزندمان بر انگیزه و فرصت انجام این تحقیق کاهش یابد و اگر نبود همدلی صبورانه او هرگز فراغت نوشتن این صفحات دست نمی‌داد.

دکتر علی محمد حاضری که در طول این دوره‌ی تحصیلی همواره از لطف ایشان بهره‌مند بوده‌ام، با راهنمایی‌ها و تذکرات ارزنده خود نقش مهمی در هدایت نظری این پژوهش داشته‌اند. سهم دکتر مسعود چلبی در این رساله فراتر از مشاوره بوده و از ایشان نکات ارزنده‌ای را در ارتباط با تدارک نظری و تجربی پژوهش‌های تطبیقی-کمی فراگرفته‌ام. دکتر حمیدرضا جلایی‌پور با گشاده‌رویی تمام، وقت خود را در اختیار من قرار داده و مرا از کاستی‌های تحقیق مطلع کرده‌اند. بدینوسیله از زحمات همه آنها سپاسگزاری و قدردانی می‌نمایم.

تعدادی از دوستانم نیز در رفع موانع پیش‌روی تحقیق و ارتقای کیفی رساله موثر بوده‌اند. دکتر محمد فاضلی تعدادی از منابع مورد نیاز را از کتابخانه مدرسه مطالعات شرق و آفریقای دانشگاه لندن تهیه و ارسال نمود. دکتر محمد رضا طالبان منابع خود را در اختیارم قرار داده و از تجربه ایشان در زمینه روش‌شناسی مطالعات تطبیقی کمی بهره بسیاری برده‌ام. دکتر حاتم حسینی نکات سودمندی را در شیوه ارائه و نمایش یافته‌های تحقیق پیشنهاد کردند. بر خود وظیفه می‌دانم که قدردان کمک‌های آنان باشم.

در شرایطی که به دلیل قلت منابع نظری در موضوع رساله و عدم امکان دسترسی به منابع داده‌ای مورد نیاز، اجرای پژوهش حاضر با موانع و مشکلات جدی‌ای مواجه بود محققان و اساتیدی در خارج از کشور به یاری نگارنده آمدند و با ارسال کتاب‌ها، مقالات و بانک‌های داده‌ای در دسترس خود، اجرای پژوهش را مقدور کردند که لازم می‌دانم به رسم قدرشناسی اسامی آنها را ذکر کنم. مایکل براون (M. Brawn)، راجر بروبیکر (R. Brubaker)، پاول کولیر (P. Collier)، واکر کانر (W. Connor)، میلتون اسمن

(M. Esman)، جيمز فيرون (J. Fearon)، تد رابرت گار (T. R. Gurr)، دونالد هورويتز (D. Horowitz)،
مايكل هشر (M. Hechter)، سينيسا مالمسويچ (S. Malesevich)، ديويد ميسون (D. Mason)، مارتا رينال
كورول (M. Reynal-querol)، سول نيومن (S. Newman)، سوزان الزاك (S. Olzak)، آدام پرزورسكى (A.
Przeworski)، عايشه بتول چليک (A. B. Celik).

چکیده

پژوهش حاضر پیرامون این سوال اساسی سامان یافته است که چه عواملی بروز پدیده تضادهای قومی را در جوامع چندقومی به عنوان یک پدیده دارای الگوهای عام و تکرارشونده تبیین می‌کنند. مطابق چارچوب نظری این بررسی که مبتنی بر تلفیق رویکردهای نظری نابرابری قومی، تفاوت قومی، نهادی و بسیج منابع است، تضادهای قومی یا به تعبیر دقیق‌تر کنش جمعی اعتراضی قومی، نوع خاصی از تضادهای اجتماعی و سیاسی است که وقوع آن مستلزم حضور دو مولفه کنش جمعی یعنی نارضایتی قومی و فرصت بسیج قومی است. عواملی مانند نابرابری اقتصادی، اعمال سیاست‌های ترجیحی قومی، تبعیض قومی و ساختار قومی سلطه‌ای در یک جامعه چندقومی زمینه نارضایتی قومی و عواملی چون نظام سیاسی در حال گذار دموکراتیک، نرخ پایین سرکوب، تنوع قومی متوسط، میزان تمرکز گروهی قومی بالا، تجربه پیشین تضاد قومی و تضاد گروه همقوم در کشور مجاور زمینه پیدایش فرصت بسیج قومی را فراهم می‌کنند. بدین ترتیب مفروض آن است که با تکیه بر عوامل فوق می‌توان بروز یا عدم بروز تضاد قومی را در جوامع چندقومی توضیح داد. بررسی بر روی ۱۰۷ کشور چندقومی در فاصله سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹ صورت گرفته و نتایج حاکی از آن است که به جز میزان سرکوب و نرخ نابرابری اقتصادی، سایر متغیرها تاثیر معنی‌داری بر افزایش ریسک بروز تضاد قومی در جوامع چندقومی دارند.

کلیدواژه‌ها: قومیت، تضاد قومی، ساختار قومی، دولت، نابرابری، تبعیض قومی، سیاست‌های ترجیحی

قومی، دموکراسی، تنوع قومی، تمرکز قومی. روش تطبیقی- کمی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: مقدمه و کلیات طرح تحقیق.....
۲	۱-۱. بیان مساله.....
۱۴	۲-۱. اهمیت مساله.....
۲۴	۳-۱. نظریه‌های تضاد قومی.....
۲۹	۴-۱. چارچوب نظری و فرضیات تحقیق.....
۳۱	۵-۱. روش تحقیق.....
۳۱	۶-۱. یافته‌های تحقیق.....
۳۳	فصل دوم: مرور ادبیات تئوریک و تجربی.....
۳۴	۱-۲-۱- مفهوم‌شناسی.....
۳۵	۱-۱-۲- قومیت، گروه قومی.....
۳۹	۲-۱-۲- ملت، دولت-ملت و دولت.....
۴۶	۳-۱-۲- تضاد قومی.....
۵۳	۲-۲- نظریه‌های تضاد قومی.....
۵۶	۱-۲-۲- رویکرد توسعه‌ای.....
۶۴	۲-۲-۲- رویکردهای نابرابری قومی.....
۶۶	۱-۲-۲-۲- نظریه قشریندی قومی.....
۷۲	۲-۲-۲-۲- نظریه محرومیت نسبی.....
۷۷	۳-۲-۲- رویکرد رقابت قومی.....
۸۶	۴-۲-۲- رویکرد تفاوت قومی.....
۹۲	۵-۲-۲- رویکرد نهادگرایی.....
۹۷	۵-۲-۲- رویکرد کنش‌نخبگان قومی.....
۱۰۱	۳-۲- مرور مطالعات پیشین.....

۱۱۱.....	فصل سوم: چارچوب نظری.....
۱۱۱.....	۱-۳. مقدمه.....
۱۱۹.....	۲-۳. نارضایتی قومی.....
۱۲۵.....	۳-۳. فرصت بسیج قومی.....
۱۲۶.....	۱-۳-۳. ویژگی‌های نظام سیاسی.....
۱۲۹.....	۲-۳-۳. منابع سازمانی بسیج قومی.....
۱۳۱.....	۳-۳-۳. انسجام درون قومی.....
۱۳۸.....	فصل چهارم: روش‌شناسی تحقیق.....
۱۳۹.....	۱-۴. روش تحقیق.....
۱۴۳.....	۲-۴. جامعه آماری.....
۱۴۶.....	۳-۴. تعاریف و اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق.....
۱۶۵.....	فصل پنجم: یافته‌های تحقیق.....
۱۶۶.....	۱-۵. توصیف متغیرهای تحقیق.....
۱۶۶.....	۱-۱-۵. میزان بروز و شدت تضاد قومی.....
۱۷۳.....	۲-۱-۵. تجربه پیشین تضاد قومی.....
۱۷۴.....	۳-۱-۵. تضاد گروه‌های هم‌قوم در کشورهای مجاور.....
۱۷۶.....	۴-۱-۵. اعمال سیاست‌های ترجیحی قومی.....
۱۷۸.....	۵-۱-۵. میزان تبعیض قومی.....
۱۸۱.....	۶-۱-۵. تنوع و ساختار قومی.....
۱۸۵.....	۷-۱-۵. میزان نابرابری اقتصادی.....
۱۸۷.....	۸-۱-۵. شاخص دموکراسی.....
۱۹۰.....	۹-۱-۵. میزان سرکوب دولت.....
۱۹۳.....	۱۰-۱-۵. توسعه انسانی.....

صفحه	عنوان
۱۹۵	۲-۵. آزمون فرضیات
۲۰۲	۱-۲-۵. مدل نظری نارضایتی قومی
۲۱۴	۲-۲-۵. مدل نظری فرصت بسیج قومی
۲۱۹	۳-۲-۵. مدل تلفیقی بروز تضاد قومی
۲۳۹	فصل ششم: بحث و نتیجه‌گیری
۲۵۰	فهرست منابع
۲۵۱	فارسی:
۲۵۳	لاتین:
۲۶۶	ضمائم
۲۷۸	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول (۱-۱): آماره‌های توصیفی گروه‌های قومی بزرگتر از یک درصد جمعیت در مناطق مختلف جهان.....	۶
جدول (۱-۵): توزیع مشاهدات صورت گرفته از جوامع مورد بررسی در چهار دوره پنج‌ساله بر حسب بروز و شدت تضاد قومی.....	۱۶۷
جدول (۲-۵): میزان بروز تضاد قومی در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹.....	۱۶۸
جدول (۳-۵): میزان شدت تضادهای قومی در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹.....	۱۷۰
جدول (۴-۵): میزان شدت تضادهای قومی در دوره‌های زمانی تداوم آن در جوامع مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی.....	۱۷۲
جدول (۵-۵): سابقه بروز تضاد قومی در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹.....	۱۷۴
جدول (۶-۵): توزیع مشاهدات صورت گرفته از جوامع مورد بررسی در چهار دوره پنج‌ساله بر حسب تعداد گروه‌های قومی مرتبط با تضادهای قومی در کشورهای مجاور.....	۱۷۵
جدول (۷-۵): تضاد قومی در کشورهای مجاور جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹.....	۱۷۶
جدول (۸-۵): درصد جوامع چندقومی تحت حاکمیت نخبگان سیاسی قومی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹.....	۱۷۷
جدول (۹-۵): توزیع مشاهدات صورت گرفته از جوامع مورد بررسی در چهار دوره پنج‌ساله بر حسب میزان تبعیض قومی.....	۱۷۹

عنوان

صفحه

- جدول (۵-۱۰): شاخص تبعیض قومی در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹..... ۱۸۰
- جدول (۵-۱۱): توزیع جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب تعداد گروه قومی..... ۱۸۲
- جدول (۵-۱۲): مشخصات تنوع و ساختار قومی جوامع چندقومی مورد بررسی بین سالهای ۱۹۹۹-۱۹۸۰..... ۱۸۳
- جدول (۵-۱۳): توزیع جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب میزان تعدد قومی..... ۱۸۴
- جدول (۵-۱۴): توزیع مشاهدات صورت گرفته از جوامع مورد بررسی در چهار دوره پنجساله بر حسب میزان نابرابری اقتصادی..... ۱۸۶
- جدول (۵-۱۵): شاخص ضریب جینی در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹..... ۱۸۷
- جدول (۵-۱۶): توزیع مشاهدات صورت گرفته از جوامع مورد بررسی در چهار دوره پنجساله بر حسب نوع رژیم سیاسی..... ۱۸۸
- جدول (۵-۱۷): شاخص دمکراسی در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹..... ۱۸۹
- جدول (۵-۱۸): توزیع مشاهدات صورت گرفته از جوامع مورد بررسی در چهار دوره پنجساله بر حسب میزان سرکوب دولت..... ۱۹۱
- جدول (۵-۱۹): شاخص سرکوب دولت در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹..... ۱۹۲
- جدول (۵-۲۰): توزیع مشاهدات صورت گرفته از جوامع مورد بررسی در چهار دوره پنجساله بر حسب میزان توسعه انسانی..... ۱۹۳
- جدول (۵-۲۱): شاخص توسعه انسانی جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی بین سالهای ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹..... ۱۹۴

عنوان

صفحه

- جدول (۲۲-۵): ضرایب همبستگی پیرسون و آماره‌های توصیفی متغیرهای تحقیق در ۱۰۷ جامعه چندقومی
مورد بررسی در بازه زمانی ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹..... ۲۰۱
- جدول (۲۳-۵): نتایج برازش منحنی برای متغیر بروز تضاد قومی بر پایه متغیر میزان تنوع قومی..... ۲۰۳
- جدول (۲۴-۵): میانگین بروز تضاد قومی در جوامع دارای تنوع قومی زیاد، متوسط و کم..... ۲۰۴
- جدول (۲۵-۵): نتایج برازش منحنی برای متغیر بروز تضاد قومی بر پایه متغیر نرخ دمکراسی..... ۲۰۵
- جدول (۲۶-۵): میانگین بروز تضاد قومی در جوامع دمکراتیک، غیردمکراتیک و در حال گذار دمکراتیک..... ۲۰۶
- جدول (۲۷-۵): نتایج آزمون تحلیل مسیر مدل نارضایتی قومی..... ۲۰۹
- جدول (۲۸-۵): نتایج آزمون تحلیل مسیر مدل اصلاح شده نارضایتی قومی..... ۲۱۴
- جدول (۲۹-۵): نتایج برازش منحنی برای متغیر بروز تضاد قومی بر پایه متغیر میزان سرکوب دولت..... ۲۱۶
- جدول (۳۰-۵): نتایج آزمون تحلیل مسیر مدل فرصت بسیج قومی..... ۲۱۶
- جدول (۳۱-۵): نتایج آزمون تحلیل مسیر مدل فرصت بسیج قومی..... ۲۱۹
- جدول (۳۲-۵): نتایج آزمون تحلیل مسیر مدل تلفیقی تضاد قومی..... ۲۲۱
- جدول (۳۳-۵): نتایج حاصل از آزمون تجربی فرضیات تحقیق..... ۲۲۵
- جدول (۳۴-۵): نتایج آزمون تحلیل مسیر مدل تلفیقی اصلاح شده قومی..... ۲۲۶
- جدول (۳۵-۵): نتایج آزمون تحلیل مسیر مدل نقش ساختارهای کلان در بروز تضاد قومی..... ۲۲۹
- جدول (۳۶-۵): تاثیرات مستقیم، غیرمستقیم و کلی ساختارهای کلان بر بروز تضاد قومی..... ۲۳۰
- جدول (۳۷-۵): توزیع مشاهدات بروز و عدم بروز تضاد قومی در جوامع مورد بررسی بر حسب میزان تبعیض
قومی و ساختار تمرکز قومی..... ۲۳۳
- جدول (۳۸-۵): تفاوت میانگین شدت تضاد قومی در جوامع چندقومی دارای ساختار متمرکز و غیرمتمرکز
گروهی قومی..... ۲۳۴
- جدول (۳۹-۵): توزیع مشاهدات بروز و عدم بروز تضاد قومی در جوامع مورد بررسی بر حسب میزان تبعیض
قومی و ساختار اکثریتی قومی..... ۲۳۵

صفحه

عنوان

جدول (۴۰-۵): تفاوت میانگین شدت تضاد قومی در جوامع چندقومی دارای ساختار اکثریتی و غیراکثریتی

قومی..... ۲۳۶

جدول (۴۱-۵): توزیع مشاهدات بروز و عدم بروز تضاد قومی در جوامع مورد بررسی بر حسب میزان تبعیض قومی و

اشاعه تضاد قومی..... ۲۳۷

جدول (۴۲-۵): تفاوت میانگین شدت تضاد قومی در جوامع چندقومی متاثر و غیر متاثر از اشاعه تضاد قومی در جامعه

چندقومی مجاور..... ۲۳۸

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۶۸.....	نمودار (۱-۵): بروز تضاد قومی در مناطق عمده جغرافیایی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹
۱۷۱.....	نمودار (۲-۵): شدت تضاد قومی در مناطق جغرافیایی جهان در بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰
۱۷۲.....	نمودار (۳-۵): شدت تضاد قومی در دوره‌های زمانی تداوم آن ر حسب مناطق عمده جغرافیایی
۱۷۸.....	نمودار (۴-۵): حاکمیت نخبگان قومی در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹ (درصد)
۱۸۱.....	نمودار (۵-۵): شاخص تبعیض قومی در جوامع چندقومی مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹
۱۸۷.....	نمودار (۶-۵): شاخص ضریب جینی در مناطق جغرافیایی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹
۱۹۰.....	نمودار (۷-۵): شاخص دمکراسی در جوامع مورد بررسی بر حسب مناطق جغرافیایی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۰
۱۹۲.....	نمودار (۸-۵): شاخص سرکوب دولت در مناطق جغرافیایی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹
۱۹۴.....	نمودار (۹-۵): شاخص توسعه انسانی در مناطق جغرافیایی جهان بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۱۲۳.....	تصویر (۱-۳): مدل نظری کلان تحقیق.....
۱۲۹.....	تصویر (۲-۳): مدل نظری ناراضایتی قومی.....
۱۳۹.....	تصویر (۳-۳): مدل نظری فرصت بسیج قومی.....
۱۴۰.....	تصویر (۴-۳): مدل نظری بروز تضاد قومی.....
۲۱۱.....	تصویر (۱-۵): مدل عملیاتی ناراضایتی قومی.....
۲۱۷.....	تصویر (۲-۵): مدل اصلاح شده ناراضایتی قومی.....
۲۱۹.....	تصویر (۳-۵): مدل عملیاتی فرصت بسیج قومی.....
۲۲۲.....	تصویر (۴-۵): مدل اصلاح شده فرصت بسیج قومی.....
۲۲۴.....	تصویر (۵-۵): مدل عملیاتی بروز بسیج قومی.....
۲۳۰.....	تصویر (۶-۵): مدل اصلاح شده بروز تضاد قومی.....
۲۳۳.....	تصویر (۷-۵): نقش ساختارهای کلان در بروز تضاد قومی.....

فصل اول:

مقدمه و کلیات طرح تحقیق

فصل اول

مقدمه و کلیات طرح تحقیق

۱-۱. بیان مساله

اصطلاح دولت-ملت به مانند بسیاری از اصطلاحات رایج در ادبیات سیاسی و اجتماعی مدرن، مانند عدالت، برابری، استقلال و انسجام ملی، بیش از آنکه واقعیت مشخصی را بازتاباند، اشاره به آرمان و آرزویی دارد که حاکمان سیاسی طی یک سده‌ی اخیر در اندیشه‌ی تحقیق‌اش بوده‌اند و آن عبارت است از انطباق مرزهای فرهنگی و سیاسی. وحدت فرهنگی بنیان شکل‌گیری دولت-ملت بوده (Shulman, 2002, P. 561) و انطباق جغرافیای سیاسی و فرهنگی مطلوبی است که تحقق بسیاری از کارویژه‌های دولت مانند برقراری عدالت اجتماعی، توسعه‌ی اقتصادی و اجتماعی، توسعه‌ی مشروعیت سیاسی دولت، جلب مشارکت سیاسی و اجتماعی شهروندان و ارتقای حیات فرهنگی آنان را تسهیل و مقدور می‌کند (میلر، ۱۳۸۳، صص. ۱۰۸-۹۴). اما واقعیت آن است که در اکثریت قریب به اتفاق کشورهای جهان، قلمرو سیاسی توسط بیش از یک گروه فرهنگی اشغال شده است که واجد ویژگی ملت‌بودگی^۱ بوده و یا دست کم خود بر این باورند که یک ملت را تشکیل می‌دهند و لذا شایسته است که از حق تعیین سرنوشت سیاسی و اعمال حاکمیت سیاسی توسط خود برخوردار باشند.

در بین انواع گروه‌بندی‌های فرهنگی، گروه قومی بیشترین قرابت مفهومی و مصداقی را با اصطلاح ملت به عنوان بنیان فرهنگی دولت مدرن دارد. بدین معنی که وحدت و یگانگی فرهنگی‌ای که از هر دو اصطلاح به ذهن متبادر می‌شود بیش از همه بر تبار، فرهنگ و تاریخ مشترک مبتنی است. گروه

1 - Nationhood